



# الحسد وأضراره

Al Khutbah 24

So Kasiig a go so Rarad iyan a Marata

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ يُفَضِّلُ بَعْضَ عِبَادِهِ عَلَى بَعْضٍ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَى وَلَا مُعْطَى لِمَا مَنَعَ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَفْضَلُ الْخَلْقِ وَأَعْظَمُهُمْ شُكْرًا وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَ أَصْحَابِهِ وَمَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ... أَمَّا بَعْدُ :

فَيَا عِبَادَ اللَّهِ يَقُولُ الْحَقُّ تَبَارَكَ وَتَعَالَى فِي الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ :

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ

Alhamdulillahilillāhi Rabbil ālamīn, yufaddhilu ba'dha ibādihi alā ba'dhin, wallāhu dul fadhliil adhīm, wa ash'hadu an lā ilāha illallāhu wahdahu lā sharīka lahu lā māni'a limā a'tayta wa lā mana'ta, wa ash'hadu anna Mohammadan abduhu wa rasūluhu afdhalul khalqi wa a'dhamuhum shukran wa sallallāhu alayhi wa alā ālihi was as'hābihi wa man tamassaka busunnatihi ilā yawmid dīn. Ammā ba'du:

Fayā ibādallāhi, yaqūlul haqqu tabāraka wa ta'ālā fil qur'ānil karīm:

Wadda kathīrun min ahlil kitābi law yaruddūnakum min ma'di imānikum kuffāran hasadan min indi anfusihm min ba'di mā tabayyana lahumul haqqu. (Al Baqarah 109)

Piyodi akn so Allāh [s.w.t] a Kadnan o langowan o kaadn a giimakapllbia ko sabaad ko oripn Iyan ko sabaad, ago so Allāh [s.w.t] i kirk ko kakayaan a mala. Ago pzaksian ko a daa Tohan a psoasoatn inonta bo so Allāh [s.w.t] a Isalsa a daa sakotowa Iyan, daa phakarn ko nganin a imbgay niyan ago daa pakabgay ko nganin a pagrnn Iyan. Ago pzaksian ko a mataan a so Muhammad na oripn Iyan ago siogo Iyan a miakalbi ko manga kaadn ago maporo kiran i kapanalamat. Sialawatan ko skaniyan ago so manga tonganay niyan ago so manga inampda iyan ago so taw a pitomankdan iyan so manga ndaowan iyan sa taman dn siiko gawii a bankit. Orian oto:

**Manga oripn o Allāh!** Kalkn iyo so Allāh [s.w.t] sa titho a kalk ago kaptn iyo ko agama niyo so tali a daa ikhatpd iyan. Ago tanodi niyo ka mataan a so manga palo niyo na di niyan khagaga so katindg ko naraka. Ago tanodi niyo ka mataan a so kapatay na kiaonaan kano ron o salakaw rkano na khaonaan iyo ron mambo a so salakaw rkano.

**Manga oripn o Allāh!** Pd ko manga paparangayan a miakaratarata a lomalagaday ko oman i pphagingd a piakipananggilaan rkitano o Allāh [s.w.t] a patoray so kasotiya tano ron ko manga ginawa tano. Daa salakaw ron Manga oripn o Allāh [s.w.t] a rowar ko tiga basa Arab a "Hasad" a manga pd a maana niyan so kariit, kasiig, odi na kadnki. Gianan na paniakit anan a piligro a kna o ba aya bo a praradan iyan sa marata na so pphagingd ka aya mataan na so dn so taw a kiparangay

ron i mala a praradan iyan. Pkhabinasa niyan so kagagakot o pagtaw na aya mala na pkhasalin iyan so paparangayan o manosia a mapiya sa taman sa pkisogo iyan ko taw a khiparangay ron a kabonoo niyan ko pagari niyan odi na so kapozanga niyan on siiko kabinasa a mala.

So kasiig a onga o rarangit na pkhatonda iyan so taw a khiparangay ron sa kabinasaa niyan ko salakaw ron. Da dn a ippharin o ginawa niyan sa taman sa di niyan mitana so gani niyan ko taw a pziign iyan ago taman sa di niyan maringasa ago kasorongi sa marata. Gioto i kiatharoa on sa: "So masiig ko pagtaw na gomaan na ipng'ggba ago kasangkapan a iphaminasa ago ipnggba ago iphangoparik. Opama ka kdgn o antonaa i pkhasabapan ko kapkhaadn o marata ko lltl o mbatabataa odi na so mamagpda sa satiman a galbk odi na so pkhasabapan sa gii kapakatotolaka ago so giikapakasisimnga o zirinsiringan ago so kapkhaadn o manga rido ago so di kaphagayonayon ago so giikandodonsiana ago so giikathataondora ago so kapkhaadn o di mapiya a katharo a pphanompang ko isa a taw a pzagadn a margn ago so kapkhasonor o taw sii ko kaptoron o tioba ko salakaw ron na khaton ka a da dn a sabap iyan a rowar ko kazisiiga.

**Manga oripn o Allāh!** Antawaa i ptharoon a masiig? Sabotn tano ka aya ptharoon a masiig na so taw a miailay niyan so limo a iniphangalimo o Allāh [s.w.t] ko izan iyan a manosia na inikasigi niyan on na zinganinn iyan a kada on a giankoto a limo (odi na kamapiaan) a matatago sankoto a pagari niyan a Muslim. Gianan i ptharoon a taw a ndodon so kasiig.

Sabap roo na aya bs a maana a kasiig odi na kadnki na giankoto a kikasigin ka ko limo (odi na kamapiaan) a inibgay o Allāh [s.w.t] ko salakaw rka na oriyan iyan na zinganinn ka a kada iyan on. Aya maana niyan na opama ka kabgi ka sa kapaar sa kakhada rkaniyan a giankoto a limo a matatago on na khowaan ka on. Giotowi sabap a so kasiig na haram (inisapar o agama Islam) inonta bo amay ka giankoto a limo (odi na kamapiaan) na sii matatago ko kafir odi na darowaka a phagosarn iyan sii ko kapringasaa niyan ko manga kaadn ago sii ko kapmbinasaa niyan ko mapiya a ndolondolonan o manga taw ago ipphangoyat iyan sa kapkhaadn o pitna, ka kagiya giankoto kabaya aka sa kada on a giankoto a matatago on a limo na antap ka sa kada a kaphakabinasa niyan. Ka so taw a bibisaan iyan so pagpr o manga pagtaw na go aya idodolon iyan kiran na so kapanotia ago so kapangakal odi na pkhn iyan so manga tamok iran sa okit a di mapiya na kna ba rka marata amay ka zinganinn ka a kada rkaniyan o limo (odi na kamapiaan) a matatago on ka an skaniyan makazoti a mada ko btad iyan a di mapiya.

So kasiig na pd anan ko sipat o manga kafir ago so manga monafiq ago so manga taw a manga llmk on so paratiaya, manga taw a ipkhagowad iran oba iran pkhailay so limo o Allāh [s.w.t] a zisii ko salakaw kiran. Pitharo o Allāh [s.w.t]:

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِّنْ عِنْدِ أَنفُسِهِمْ  
مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ

Pd sa maana niyan:

*"Masinganin o kadaklan ko piamanoronan sa kitab (so manga Christian goso manga Yahudi) a oba kano iran bo mapakandod ko kakapiri ko oriyan o kiaparatiaya niyo a dnki a phoon ko manga ginawa iran (apiya pn) ko oriyan o kiapayag kiran o bnar." [2:109].*

Pitharo pno Allāh [s.w.t] a:

إِن تَمَسَسَكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِن تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا  
يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا

Pd pn sa maana niyan:

*O sagad rkano so mapiya na makarata kiran na o misogat rkano so marata na mababaya siran on, na o phantang kano ago mananggila kano na daa kibinasa rkano o tipo iran a mayto bo." [3:120].*

So taw a pmbatiaan iyan so thotholan ko Yusuf [a.s.] ago so manga pagari niyan na khasabotan iyan o antonaa i rarad a marata o kasiig ko taw a khiparangay ron ago khasabotan iyan o andamanaya i kapkhabotaa o siig ko pangngilayan o masiig ago so kapkhatotopi niyan ko gagaw a matatago ko poso iyan. Pitharo o Allāh [s.w.t]:

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ،  
اقتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا  
صَالِحِينَ

Pd sa maana niyan:

*"Gowani a tharoon iran (so manga pagari o Yusuf), mataana so Yusuf ago so pagari niyan na pkkhababayaana o ama tano a di skitano oba di skitano na madakl tano (go manga ttgas). Mataan a si ama tano na sabnar a sii sa karibatan a marayag. (pitharo o isa kiran) bonoa niyo so Yusuf odi na taogn iyo ko lopa (a mawatan) ka an iyo mabisa so gagaw i ama iyo ago an kano bo mbaloy a pagtaw a manga pipiya." [12:8-9].*

Sakamaoto mambo so paganay a manga wata o Adam عليه السلام a ino miabonoo isa on so pagari niyan ka sabap ko kasiig a kialankoloban iyan so poso iyan ago kiasapngan iyan so pangngilayan iyan na da dn pharin sa taman o da niyan mailay si pagari niyan a mipotos ko danga iyan. Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ

Pd sa maana niyan:

*"Na inipangoyat rkaniyan o ginawa niyan a kabonoo niyan ki pagari niyan na biono iyan na miabaloy a pd ko miangalologi." [5:30].*

Sabap roo na inisogo o Allāh [s.w.t] ko miamaratiaya a kaplindong iran Rkaniyan phoon ko kasiig. Pitharo o Allāh [s.w.t] a:

وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ

Pd sa maana niyan:

*"Go so karataan o makasiig igira a mianiig." [113:5].*

Miapanotol i Bukhari ago si Muslim a phoon a thotol ko Abi Hurairah [RadhiAllaho Anho] a mataan a so Rasūlullāh [s.a.w] na pitharo iyan:

(يَاكُمْ وَ الظَّنَّ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ.....) إِلَى أَنْ قَالَ (وَلَا تَحَاسَدُوا وَلَا  
تَبَاغَضُوا)

Pd sa maana niyan:

"Pananggilai niyo so kapangantap/kapanganib ka mataan a so kapangantap/kapanganib na pinakabokhag ko manga thothol" ....taman sa pitharo iyan..."ago oba kano zisiiga ago oba kano khakagowada."

Ago pitharo iyan pn:

(إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ فَإِنَّ الْحَسَدَ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ)

Pd sa maana niyan:

"Pananggilai niyo so kasiig ka mataan a so kasiig na pkhn iyan so manga pipiya (amal) sa lagid o kapkhana o apoy ko itagon." [Hadith a malmk].

Ago miaaloy ko Hadith a Sahih a mataana so Nabi ﷺ na pitharo iyan (ko oman gawii) ko miakatlo gawii a: "Phakagmaw rkano imanto dn a mama a pd ko taw sa sorga." Na isaisa bo a mama a ppakaliyo kiran sii ko miakatlo gawii. Na somiong on so Abdullah bin Omar na miniga on sa miakatlo gawii na da niyan bo mailay o ba gii qiyam (manambayang) ko kagagawii. Na kagiya pagawaan iyan dn a ba niyan bo da maplbolbod so amal i aki oto na pianothol iyan on so katharo o Rasūlullāh [s.a.w]. a gii mammsa o andamanayai kinisampay niyan sankoto a pangkatan a skaniyan na mibababa sii ko kapagamal adi so salakaw ron na pitharo o mama rkaniyan, da dn a katawan ko a rowar sankai a miasima aka inonta bo a sakn na da dn a khatoon akn ko ginawa ko (a marata) a ba panonmpang ko isa bo ko manga Muslim a kapangakal ago di akn dn siign so isa bo ko limo (odi na kamapiaan) a ipmbgay ron o Allāh [s.w.t] rkaniyan. Na miatharo o Abdullah, a gianan skaniyan i kiasabapan sa kinisampay nka on a gianan so di ami khagaga."

Tanodi niyo Manga oripn o Allāh [s.w.t] ka mataan a so masiig na miiitong a di masosoat ko kabaya o Allāh [s.w.t] sii ko gii niyan kapakapllbia a ko sabaad ko oripn Iyan ko sabaad. Miapanohtol a mataan a so Allāh [s.w.t] na gii niyan tharoon:

الْحَاسِدُ عَدُوٌّ نِعْمَتِي وَمُتَسَخِّطٌ لِقَضَائِي غَيْرُ رَاضٍ بِقِسْمَتِي بَيْنَ عِبَادِي

Pd sa maana niyan:

"So masiig na ridoay o limo Akn ago ipkhagowad iyan so kabaya Akn ka di ka oomnangan ko gii akn kambagibagii ko manga oripn Akn."

Ago pitharo o Iblis ko Nuh [a.s.]:

Pananggila inka so kasiig ka mataan a miatonda ako niyan sankai a btad (akn)."

Ago aya mbidaan o basa Arab a (حسد) ago so (غبطة) na so hasad na kasiig na so gibtah na kasigi na so hasad - kasiig na gioto so kasinganin anka sa kada o matatago a limo (odi na kamapiaan) sii ko pagari nka a Muslim sa daa sabap a piakay o Islam na giai na haram.

So pman so gibtah - kasigi na so kasinganin anka ko limo (odi na kamapiaan) a lagid o matatago ko salakaw rka sa knao ba nka gii mandingandingan a kada iyan rkaniyan, na giai na kna ba marata. Lagid oto mambo so kazasakoya a mapiya amay ka aya gii pagoradoradan na so mapiya ibarat o manga olawla a manga pipiya ago so manga amal a mapiya ago so kapagoradorad ko katontot sa ilmo ago so kapagoradorad ko kibagakn ko manga rarata ago so nganin manga inisapar o Islam. Pitharo o Allāh [s.w.t]:

وَفِي ذَلِكَ فَلَيْتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ.

Pd sa maana niyan:

"Na sii sankoto na pagoradorad so pphamagoradorad (ko kapangongonotan siiko Allah)." [83:26].

Ago siiko dow a Sahih na phoon a thothol ko Ibn Omar ؓ a phoon a thothol ko Nabi ﷺ a pitharo iyan:

(لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ عَلَىٰ هَلَكْتِهِ فِي الْحَقِّ ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ عِلْمًا فَهُوَ يَعْمَلُ بِهِ وَيُعَلِّمُ النَّاسَ).

*Pd sa maana niyan: "Daa kasigi inonta bo sa dow a; Mama a bigan o Allāh [s.w.t] sa tamok na minipaar iyan sa kianggastowa niyan on sii ko bnar, ago mama a bigan o Allāh [s.w.t] sa ilmo na gii niyan inggolalan ago ipphangndao niyan ko manga taw." [Sahihain].*

Ago pitharo pn o Rasūlullāh [s.a.w].

(مَثَلُ هَذِهِ الْأُمَّةِ مِثْلُ أَرْبَعَةٍ نَفَرٍ: رَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا وَعِلْمًا فَهُوَ يَعْمَلُ بِعِلْمِهِ فِي مَالِهِ وَيُنْفِقُهُ فِي حَقِّهِ ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ عِلْمًا وَلَمْ يُؤْتِهِ مَالًا فَهُوَ يَقُولُ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ هَذَا عَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِي يَعْمَلُ ، قَالَ الرَّسُولُ: فَهُمَا فِي الْأَجْرِ سَوَاءٌ ، وَرَجُلٌ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا وَلَمْ يُؤْتِهِ عِلْمًا فَهُوَ يَخْبِطُ فِي مَالِهِ يُنْفِقُهُ فِي غَيْرِ حَقِّهِ ، وَرَجُلٌ لَمْ يُؤْتِهِ اللَّهُ عِلْمًا وَلَا مَالًا فَهُوَ يَقُولُ لَوْ كَانَ لِي مِثْلُ هَذَا لَعَمِلْتُ فِيهِ مِثْلَ الَّذِي يَعْمَلُ ، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ فَهُمَا فِي الْوِزْرِ سَوَاءٌ).

*Pd sa maana niyan:*

*"Aya ibarat ankai a omat na lagid o pat kataw a taw; mama a bigan o Allāh [s.w.t] sa tamok ago ilmo na gii niyan inggolalan so ilmo iyan sii ko tamok iyan ago gii niyan gaston sii ko bnar. Ago mama a bigan o Allāh [s.w.t] sa ilmo na da niyan bgi sa tamok na gii niyan tharoon a opama mambo ka adn a rk akn a lagid anan (tamok) na ipnggolalan akn on so lagid o gii niyan golawlaan. Pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] a siran a dow na siiko balas na mlagid. Ago mama a bigan o Allāh [s.w.t] sa tamok na da niyan bgi sa ilmo na pkharibat ko tamok iyan a gii niyan gaston sii ko di bnar. Ago mama a da bgi o Allāh [s.w.t] sa tamok ago ilmo na gii niyan tharoon a opama bo ka adn a rk akn a lagid anan (tamok) na sabnar a pnggolawla anko so lagid o gii niyan golawlaan. Na pitharo o Rasūlullāh [s.a.w] a siran a dow na sii ko dosa na mlagid."*

[Ibn Majah a phoon a thothol ko Abi-Kabsha Al-Ansari a aya sanad iyan na Sahih].

أَقُولُ قَوْلِي هَذَا وَاسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَ لَكُمْ إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ.

Ptharoon ko a katharo aknai ago phamangni ako sa rila ko Allāh [s.w.t] para rakn ago skano na pangni kano ron sa rila ka mataan a skaniyan so Makaririlai a Makalimoon.

**IKA DOWA & KHUTBAH**

الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى تَوْفِيقِهِ وَإِحْسَانِهِ وَ الشُّكْرُ لَهُ عَلَى عَظِيمِ لُطْفِهِ وَامْتِنَانِهِ وَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ الدَّاعِي إِلَى رِضْوَانِهِ ، اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ وَبَارِكْ عَلَى عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَمَنْ سَارَ عَلَى نَهْجِهِ وَاسْتَنَّ بِسُنَّتِهِ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ . أَمَّا بَعْدُ :

فَاللَّهُ سُبْحَانَهُ قَالَ فِي كِتَابِهِ الْعَزِيزِ :

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

*"Mataana so Allah ago so manga Malaikat Iyan na pzalawatan iran so Nabi, hay skano a miamaratiaya na salawati niyo (pangnin iyo sa limo ko Allah) skaniyan ago pzampayn iyo ron so salam a samporna a kalilintad". [33:56].*

اللَّهُمَّ اعِزَّ الْإِسْلَامَ وَ الْمُسْلِمِينَ وَ دَمِّرْ أَعْدَاءَ الدِّينِ وَعَمَّ بِالتَّوْفِيقِ وَ الصَّلَاحِ رَعَايَا الْمُسْلِمِينَ وَ رِعَايَتَهُمْ وَ كَثِّرْ أَنْصَارَهُمْ وَأَعْلِ مَنَارَهُمْ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ، اللَّهُمَّ أَقِمْ عِلْمَ الْجِهَادِ وَ أَقْمِعْ أَهْلَ الشُّرْكِ وَ الْفَسَادِ ، اللَّهُمَّ انصُرْ دِينَكَ وَ كِتَابَكَ وَ سُنَّةَ نَبِيِّكَ وَ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ . اللَّهُمَّ أَبْرِمْ لِهَذِهِ الْأُمَّةِ أَمْرَ رُشْدٍ يُعِزُّ فِيهِ أَهْلُ طَاعَتِكَ وَيُذِلُّ فِيهِ أَهْلُ مَعْصِيَتِكَ وَيُؤَمِّرُ فِيهِ بِالْمَعْرُوفِ وَيُنْهَى فِيهِ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ آخِرُ دَعْوَانَا أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ .

Ya Allāh [s.w.t] na pakabagr Anka so Islam ago so manga Muslim ago binasa Anka so manga ridoay o agama (Islam). Ago pakalankap Anka so tawfiq ago so kathagompiya o parinta o manga Muslim ago so thatandingan on ago pakandakl Anka so pphaninindg kiran ago poroon Ka so sindaw iran sabap ko limo Oka, hay mala i limo ko manga makalimoon. Ya Allāh [s.w.t] na pakatindg Anka so pandi o Jihad ago pgs Anka so manga pananakoto ago gii maminasa. Ya Allāh [s.w.t] na pakadaag Anka so agama Nka ago so kitab Ka ago so okitokit o Nabi Nka ago so manga oripn Ka a manga salih.

Ya Allāh [s.w.t] na dawagn ka sankai a ommat so mapiya a lalan a mipthagomnang o manga taw a giimangongogotan ago kidapanas o manga taw a giimmamaasiya ago pkisogo on so mapiya ago pkisapar on so marata. Ago aya phakaoriyan ami ko pangni ami na so podi na rko Allāh [s.w.t] a Kadnan o langowan o kaadn.